

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru morarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de donăori 24 fl., — de trei ori 80 fl.,
rândul cu litere garmond.

Ierarhia și Mitropolia

bisericeii rom. din Transilvania și Ungaria

de V. Mangra.

V.

„Nándor-Alba” ori „Alba-Iulia”?
Sau: Mitropolit sârbesc ori Mitropolit românesc?

Prima mențiune oficială despre un mitropolit al Românilor din Transilvania se face în decretul regelui Matia din a. 1479, în care se zice, că la cererea *mitropolitului Ioanichie* regele scutește pentru toate timpurile viitoare pe toți preoții români de lege grecească din comitatul Maramurășului dela plătirea ori căror taxe ordinare și extraordinare, pe cari le plăteau mai înainte regelui. Toți istoriografuli noștri, începând cu Petru Maior, care a publicat mai întâi decretul regelui Matia, ¹⁾ constată același lucru, că Ioanichie, menționat în decretul regal, este mitropolitul Belgradului din Ardeal. Numai N. Iorga și Dr. A. Bunea, provocându-se la cuvintele decretului, în care Ioanichie se numește mitropolit *Nándor-albensis*, sunt de părerea, că aci nu este vorba de un mitropolit de Alba-Iulia, ci de mitropolitul Belgradului din Sârbia. Dar P. Maior, o spulberă din capul locului părerea aceasta, zicând: «Ba și Matiaș, craiul Ungurilor, în hrizovul din anul 1479 spre scuteala preoților românești din Maramurăș dat, *pe ardeleanul îl cunoaște mitropolit, după a căruia rugare s'a plecat a dării zisa scutire. Drept, în hrizovul mitropolitului acela, cu numele Iovancic, se zice mitropolit din Nándor-Alba, care este Belgradul turcesc dincolo de Dunăre, iară Bălgradul cel din Ardeal se chiamă Alba-Iulia. Ci aceea nu poate fi îndoială, cumcă prin nebagare de samă a cancelăriei s'a în-*

¹⁾ P. Maior, Istoria bisericeii românilor p. 143.

tâmpat greșala, că zicându-se și Belgradul turcesc Alba, și Bălgradul din Ardeal, și pentru deschilirea Belgradului turcesc i-se pune înainte Nándor, iară Bălgradului din Ardeal i-se adauge Iulia: prea lezne s'a întâmpat scriitorului în cancelărie să pună în loc de Alba-Iulia, Nándor-Alba, neținându-se aceasta de ființa lucrului, și fiind învățat scriitorul mai mult a scrie despre Nándor-Alba, cu care mai multă treabă aveau craii decât cu Alba-Iulia. Ba și din hrizovul acela destul de respirat se culege, cumcă mitropolitul Iovancic, carele s'a rugat cătră craiul Matiaș pentru românii din Maramurăș, a fost din Alba-Iulia și nu din Nándor-Alba. Pentrucă acolo se zic românii cei din Maramurăș, a fi supușii mitropolitului Iovancic. Ci românii din Maramurăș să fi fost cândva supușii mitropolitului sârb celui preste Dunăre, din Belgradul turcesc, în toată trecuta vreme nici măcar o subțire umbră nu se află. Dimpotrivă, Vladislau craiul, carele îndată după Matiaș a urmat în crăimea ungurească, pe Maramurășeni îi vestește supușii Arhiepiscopului din Ardeal. Nu de airea dară a fost nici mitropolitul Iovancic cel din hrizovul lui Matiaș craiul, fără din Ardeal. ²⁾ Laurian publicând hrizovul lui Matia în românește, încă îl consideră pe Ioanichie de mitropolit transilvănean, traducând ori înlocuind Nándor-Alba cu Alba-Iulia. ³⁾ Tot astfel și Șaguna în istoria sa bisericească, urmând traducerea lui Laurian, scrie Alba-Iulia în loc de Nándor-Alba. ⁴⁾

Dintre istoriografuli mai noi dr. I. Mihály reproducând decretul regelui Matia, în merituosa lucrare

¹⁾ P. Maior, Istoria bisericeii românilor p. 155—156.

²⁾ Documente istorice, Viena 1850 p. 49. 51.

³⁾ Șaguna: Istoria bisericeii ortodoxe II. p. 85. Dr. Bunea îl acuză pe Șaguna de „falzificator” cu nedrept, căci el a luat din „Magazinul istoric” al lui Laurian diplomele lui Matia și Vladislau, cum spune în „Adaus la Promemoria despre dreptul istoric al autonomiei bisericeii naționale” tipărit la 1850 în Sibiu.

Diplome maramurășene dovedește corectitatea punctului de vedere a lui Petru Maior, prin următoarele apărări judicioase:

«Nándor-Albensis (Alba-Graeca, Belgradul sârbesc) e scris cu greșală în loc de Alba-Iulienensis (din Transilvania) de oarece în Nándor-Alba nu se pomeneste să fie fost în secolul XV scaun arhiepiscopesc sau mitropolitan, și clerul maramurășen n'a fost supus nicicând ierarhiei sârbești, fără a fost supus arhiepiscopiei din Transilvania, cum ne arată și diploma din 1494. Greșala provine de acolo, că ambele cetăți, și cea a Transilvaniei, și cea de lângă Dunăre, în românește au același nume de *Bălgrad*. La Alba-Iulia în cetate era mănăstirea sfintei Treimi, scaunul mitropolitilor, până în zilele regelui Carol III. când s'a restaurat cetatea. În Alba-Iulia, capitala Transilvaniei, erau mitropoliți și înainte de Ioanichie, în decursul secolilor, dar document scris numai despre dânsul ni-a rămas. El va fi fost un maramurășen, de oarece se îngrija de soarta clerului de aci și de jurisdicțiunea sa bisericească. ¹⁾

N. Iorga și dr. Bunea nu admit posibilitatea unei greșeli de cancelărie, care ar fi schimbat Bălgradul ardelesc cu Belgradul sârbesc, ci se leagă morțiș de litera decretului, susținând, că Ioanichie era mitropolitul Belgradului sârbesc, pentrucă în decret se numește *Nándor-Albensis*. Dar P. Maior și Dr. Mihály au constatat greșala prin dovezi scoase din fapte istorice: întâi, că nu se află în toată vechimea nici «măcar o supțirică umbră», că Românii din Maramurăș să fi fost cândva supușii mitropolitului din Belgradul sârbesc; al doilea, că în secolul XV nici n'a existat scaun arhiepiscopesc, sau mitropolitan în Belgradul sârbesc. Dovada cea mai plauzibilă însă, prin care se face evidentă greșala, este *situațiunea topo-*

¹⁾ Dr. I. Mihály, Diplome maramurășene p. 536.

grafică, pedecile firești, cari esclud puțința de a se fi administrat biserica din Maramurăș dintr'un centru bisericesc de peste Dunăre, din Belgradul sârbesc. Pe de altă parte o provincie bisericească (mitropolie) formează un complex teritorial, ca o provincie politică, și dnii Iorga și Bunea, nici în general, nici în special, nu ni-au dovedit să fi existat o mitropolie în Belgradul sârbesc în secolul al XV, a cărei circumscripțiune s'ar fi întins până în Maramurăș, căci în decretul lui Matia se vorbește apriat despre preoții români din Maramurăș, *supuși* de mai nainte mitropolitului Ioanichie (praefatoque Metropolitanato subjectos); în urmare, dacă Ioanichie era mitropolitul Belgradului sârbesc trebuia să ne arate decretul anume prin care ei au fost supuși iurisdicțiunii mitropolitului din Belgradul sârbesc. Dar nu fac nici una, nici alta, ci în fața dovezilor hotărtoare, că mitropolitul din Belgradul sârbesc n'a administrat și nu putea să administreze biserica ortodoxă din Maramurăș, încearcă să mistifice, afirmând neezacități și lucruri imposibile chiar, de pildă, că pe acea vreme (1479) mitropolitul Sârbiei supuse de Turci «se afla adăpostit la curtea regelui unguresc». ¹⁾ Un episcop «schismatic» să fie adăpostit în curtea unui rege catolic, ai cărui sftnici erau înalții demnitari ai bisericeii catolice, aceasta n'o crede nimenea, nici chiar amicul dlui Iorga, părintele dr. Bunea, care stăruind să arate, pentru salvarea poziției principale, că Ioanichie a fost mitropolitul Belgradului sârbesc, întortochează lucrurile, riscând afirmațiuni, cari nu le poate dovedi, precum: că episcopul sârbesc al Belgradului petrecea la curtea despotului Brancovici, iar când acesta s'a retras pe moșiile sale și în cetățile sale din Ungaria, îl va fi urmat (?) și episcopul «care n'a fost altul decât episco-

¹⁾ N. Iorga: Sate și preoți p. 14.

FOIȘOARĂ.

Regele Ștefan cătră fiul său.

„Învățături morale.”

Statul ungar, din care facem parte, s'a întemeiat sub Ștefan cel Sfânt și prin Ștefan cel Sfânt, primul rege apostolic al Ungariei. Legile patriei noastre se încep deci cu legile aduse de acest înțelept rege. Sunt legi, ca cele din zilele noastre, compuse de mai marii țării și întărite de regele apostolic, dar sunt premerse de niște frumoase învățături creștinești, pe cari regele Ștefan le dă fiului său Emeric, chemat să-i urmeze în domnie. Acestea formează bazele regatului ungar.

Istoriografuli maghiari încă nu au putut stabili, și e și greu a se stabili, dacă învățăturile acestea sunt compuse și puse pe hârtie cu adevărat de regele Ștefan cel Sfânt, ori apoi le-a alcătuit careva dintre preoții învățați pe cari îi avea la curtea sa regele Ștefan. Ori cum ar sta însă lucrul, învățăturile sunt adumbrite de un spirit creștinesc-moral de prima ordine, și denotă marea înțelepciune a regelui Ștefan, care a înțeles, că nu numai cei de jos au lipsă de legi și învățături, ci și cei de sus, pentrucă se știe cum să trateze cu poporul cel blând și ascultător, ca acesta să fie și să rămână credincios tronului și patriei.

N'a avut noroc Emeric să se folosească în viața practică de domnitor de învățăturile morale ale înțeleptului său părinte, ale regelui Ștefan cel Sfânt, pentrucă încă în viața marelui rege, în 2 Septembrie 1031, a fost omorât de un mistreț la vânătoare, — o tristă întâmplare, care a zdrobit inima părintelui său și i-a accelerat încheerea vieții, care a și urmat, la anul 1038, în August.

A fost înmormântat Emeric, și cu el speranța regelui Ștefan cel Sfânt de a putea preda guvernarea țării singurului născut din sângele său, dar învățăturile date fiului său au rămas pe seama tuturor domnitorilor ce i-au urmat, au rămas ca *legi ale țării*, după cari ar trebui să se conformeze și azi toți cei mari, din lumea întreagă, cu privire la conducerea statelor.

Am tradus frumoasele învățături din colecția de legi a patriei noastre și le dăm acum cetitorilor, în credința, că le oferim bună și folositoare lectură. Învățăturile au o *introducere*, apoi zece *capitole*, după cum urmează:

Introducere.

În numele unui Dumnezeu și în al sfintei treimi!

1. Simțesc adânc, că tot ce Dumnezeu din voința sa a plămăuit și din o anumită hotărâre prevăzătoare a poruncit să fie, atât pe întinsele boltituri (ale cerului) cât și pe câmpiile largi ale pământului, primește viață și conducere dela *legile în-*

telepciunii. Văd prea bine, că aceea ce a dat mila lui Dumnezeu spre binele și cinstea vieții, anume: crăime, judecatorie înaltă, rang de ofițer, slujbă de șpan, episcopie și alte dignități, toate sunt înființate, date, apărute și conduse după porunca și rânduiala dumnezeiască, după puterea dreptului judecătoresc și a dreptului cetățenilor, și după chibzuiala sfatului celor mai buni și mai bătrâni. Știu apoi hotărât, că pretutindinea pe pământ, toți, de orice seamă să fie și orice rang să aibă, poruncesc, dau sfaturi și îndrumări, nu numai supușilor, credincioșilor și servitorilor lor, ci și *copiilor*. De aceea, iubitul meu fiu, nu vreau să fiu leneș nici eu, pentru ați da, încă în viață fiind, învățături, îndrumări și sfaturi, pentrucă atât al tău, cât și al supușilor tăi mod de viață să fie împodobit cu ele, atunci când din voia celui atotputernic vei stăpâni, după mine, țara.

2. Se cuvine, ca cu băgare de seamă ascultându-mă, după cuvântul înțelepciunii lui Dumnezeu, mîntea ta să păstreze poruncile tatălui tău, care cu vorbele lui Solomon se întoarce spre tine, zicând astfel: „Ascultă fiul meu iubit înțelepciunea tatălui tău, și nu uita învățăturile mamei tale, ca să fie podoabă plăcută capului tău și să se înmulțească anii vieții tale”. Din vorbele acestea să-ți între în minte, că dacă vei ură aceea (departe să fi însă de acest gând) ce grația mea părintească îți lasă ție, nu vei fi nici odată plăcut lui Dumnezeu și oamenilor.

3. Dar ascultă căderea și nimicirea celor neascultători de porunci. Anume, Adam, pe care ziditorul Dumnezeu, făcătorul cerului și al pământului, l-a făcut după chipul și asemănarea sa, și l-a pus stăpân peste toate viețuitoarele, călcând porunca, numai decât a pierdut starea fericită pe care o avea și rămânerea în rai.

4. Și chiar și poporul cel vechiu, ales și plăcut lui Dumnezeu, când a rupt legăturile legii primite dela Dumnezeu, s'a prăpădit pentru aceasta în chip și formă: o parte a înghițat-o pământul, altă parte a murit în războaie, și iarăși altă parte s'au omorât ei întru ei.

5. Chiar și fiul lui Solomon, lăpădându-se de vorbele iubitoare de pace ale tatălui său și îngâmfându-se cu sumeție, și-a amenințat poporul cu lovituri de lance, în loc să folosească biciul, ca tatăl său, și de aceea a avut multe războaie în țara sa și în cele din urmă l-au scos din domnie.

6. Pentrucă de acestea să nu ți-se întâmple ție, ascultă de mine, iubitul meu fiu! Ești copil încă, iubita mea odrăslă! Trăești în pat, între perini, ești hrănit și ești crescut în plăceri de tot felul, tu nu ști ce e munca și războiul și ești slab pentru a primi atacurile diferitelor neamuri, cu cari eu mi-am petrecut aproape vremea întregi mele vieți.

7. Dar va urma timpul, când nu vei îmbrățișa într'una perina moale, care te face desmerdat și leneș, ceea ce e pradă pentru bărbăția omului și e pat cald

pul Belgradului», liber să locuiască, fie în cetatea Belgradului, care era în posesiunea Ungurilor, fie la curtea despotului sârbesc de pe pământul unguresc; «un astfel de episcop și mitropolit, zice d-sa, a fost deci și *Iovanychik Nándoralbensis* din 1479».¹⁾

Spusele acestea sunt fapte, ori plâzmuiri fantastice? Dacă sunt fapte, atunci trebuie să fie întemeiate pe date și documente autentice. Voi arăta însă, că nu sunt fapte, ci curate plâzmuiri ale fantasiei scriitorului. Întâi relațiile posesionale ale despotului Georgiu Brancovici în Ungaria n'au fost niciodată regulate definitiv. El n'a petrecut aici decât un timp scurt după căderea Semendriei în mâinile Turcilor (1439), cam până la 1443, când după strălucite biruirile ale lui Ioan Hunyadi și respingerea Turcilor până la Sofia, despotul se întoarse definitiv în Semendria, capitala sa.²⁾ Pur-tarea lui șovăitoare însă a provocat neîncrederea regelui Vladislau, care i-a confiscat în 1440 cetatea Munkács, în 1441 cetatea Világos cu toate apartinențele, pentru infidelitate *propter notam infidelitatis*.³⁾ Cu Ioan Hunyadi despotul George Brancovici a fost vecinic în dușmănie, l-a prins și închis (1448) în cetatea Semendria, iar după ce l-a eliberat, temându-se de răsunarea lui, i-a trimis vorbe amenințătoare, că dacă va cuteza să intre în Sârbia să o devasteze, pentru fiecare cap de găină va cădea un cap de om. Ioan Hunyadi i-a răspuns la amenințare cu confiscarea averilor despotului din Ungaria și cu prădarea totală a Sârbiei (1450).⁴⁾

Conflictul dintre ei s'a aplanat cu intervenirea consiliului regnicolar, prin pacea dela Semendria (1451). Cu toate acestea, Brancovici nu și-a potolit dușmănia contra Hunyadeștilor, dând poruncă oamenilor sei, că ori unde vor găsi un Szilágyi pe pământ sârbesc, să-l prindă, și viu ori mort să-l aducă la dânsul.⁵⁾ Nu numai atât, ci aflând că Mihai Szilágyi cu frațele seu Ladislau, căpitanul cetății Belgradului, fac revistă în împrejurimea cetății, a pus la cale asasinarea lor, scăpând numai cu fuga Mihai Szilágyi, iar fratele seu căzând mort. Szilágyi n'a lăsat fapta criminală nerăsunată. La sfârșitul anului 1455, când își visita cetățile sale, Brancovici fu prins și închis în Kupinik de cătră Mihai Szilágyi, care în privi-

rea planurilor, ce le avea cu Matia pentru coroana ungară, îl eliberă fără nici o taxă de răscumpărare.¹⁾ După strălucita învingere reportată de Ioan Hunyadi asupra Turcilor la Belgrad, în 1456, Georgiu Brancovici își recâștigă mai toată țara, și în speranța unei împăcări favorabile cu Sultanul se dăde pe partea Turcilor, dar în anul acela muri și el și marele erou Hunyadi.²⁾

Se admitem acum pe un moment, că la curtea despotului Brancovici de pe pământul unguresc petrecea un episcop sau mitropolit sârbesc, care firește nu putea fi decât om de perfectă încredere al despotului, cine va crede, având scaunul minții la loc, vorba d-lui Bunea, că regele ungar va fi încredințat acestui sfetnic intim al despotului infidel și sperjur jurisdicțiunea asupra bisericii ortodoxe din Maramurăs, a supușilor sei din regatul ungar? Dar vorba e de mitropolitul Ioanichie dela 1479, și după moartea lui George Brancovici relațiile au putut să se schimbe, vor reflecta cei interesați. De fapt, relațiile cu regatul ungar s'au schimbat, dar în defavorul despoților sârbești, căci imensele posesiuni din Ungaria ale despotului George Brancovici, după moartea lui (1456) au revenit toate coroanei ungare, familiei Hunyadi și altor familii, prin donațiune.³⁾ Încât acum nu mai erau nici moșii, nici curte despoțască pe pământul unguresc, unde s'ar fi putut adăposti vre-un episcop sau mitropolit din Belgradul sârbesc. O singură posesiune le mai rămase urmașilor lui George Brancovici în Ungaria, cetatea Tokai cu apartinențele, dar și aceasta o confiscă și o luă regele Matia dela despotul Stefan, al doilea fiu a lui George Brancovici, pentru că nu-i cedase nici după repetite cereri cetatea Semendria, cum și pentru infidelitatea lui Stefan Tomassevici, ginerele despotului Lazar, antecesorul lui Stefan, care a predat-o Turcilor în 1459.⁴⁾ Astfel stând lucrurile, despotul Stefan, părăsit de conaționalii sei, despoiat de toate, în 1461 își cercă refugiu la George Castriota, principele Albaniei, de aci trecu în Italia, unde a și murit în 1481.⁵⁾

După surghiunirea despotului Stefan, adică dela 1461, Sârbii n'au mai avut alt despot cu putere și prerogative de domnitor. Căci Vuc Brancovici, nepotul despotului George Brancovici, care venise în Ungaria la

1465 trimis din partea Sultanului turcesc la regele Matia, ca să tracteze despre pace cu dânsul, intra în serviciul militar al regelui, unde a rămas până la sfârșitul vieții sale (1485), fără să fi exercitat cândva demnitatea și puterea de despot al Sârbilor. Matia i-a întărit la 1471 numai *titlul* de despot, nu l-a recunoscut însă și nici l-a întărit în *demnitatea* de despot,¹⁾ cum fără teme afirmă Dr. Bunea, prezentându-l ca pe al *doilea* despot sârbesc, deși constatat este, că după moartea lui George Brancovici, până la Vuc Brancovici, despoții Sârbilor au fost: Lazar până la 1458, apoi Stefan până la 1461, ambii fiii despotului George. Vuc Brancovici a fost dar ostaș și comandantului unei părți din conaționalii sei în armata regelui Matia; n'a avut nici moșii, nici curte *princiara* pe pământul unguresc, precum n'au avut nici cei doi Brancovici, unchi și antecesorii sei. Regele Matia i-a donat pentru serviciile și vitejia militară, după unii cetatea *Fejérvök*, numită și *Belasztena*, în comitatul Possega, la care aparținea și *Zalánkemen*, sau *Slancamen*, iar după alții *Berekszó* în comitatul Valkó, toate localități în Croația.²⁾ Dr. Bunea crede, că Vuc Brancovici își avea reședința în Slancamen.³⁾

Iată dar, că din toate acelea moșii odinioară ale despotului George Brancovici din Ungaria, care se întindeau dela Belgrad și Semendria până în cetatea Muncaciului din comitatul Beregului și până la Maramurăs, despotul Vuc Brancovici de abia căpătase din mila regelui Matia un colțșor de loc în Croația, unde să-și plece capul. Se poate acum presupune, că despotul, care numai cu titlul sau cu numele era despot, într-o astfel de strâmtorare să-și permită luxul de a ține episcop la casa sa? Și dacă și-ar fi permis luxul acesta, nu este absurd a presupune, că acest episcop a trebuit să fie neapărat mitropolitul din Belgradul sârbesc, adus în Slancamen din Sirmiu, ca de aici să păstorească eparhia sa din Sârbia, pe refugiații Sârbi din Ungaria și pe Românii din Maramurăs? Un episcop sârbesc (schismatic) la casa lui Vuc Brancovici nu putea fi adăpostit și pentru motivul, că soția lui era o catolică, sora episcopului Ioan Pruisz de Oradea-mare, și fiul Valentin asemenea catolic, care la 1490 devine episcop latin de Oradea-mare.⁴⁾ Afirmațiunea, că despoții sârbești pe teritoriul Ungariei ar fi avut obiceiul de a ține la casa lor pe «episcopul Belgradului» este lipsită de orice temei, pentru că obiceiul acesta n'a existat și n'a putut exista. Combinațiunile ce le face Dr. Bunea, pentru a-și dovedi afirmațiunea, se întemeiază pe denaturarea și mistificarea tendențioasă a faptelor. Căci iată ce zice dânsul: «În 1426 Belgradul a fost ocupat de Unguri în sensul înțelegerii luate între despotul Stefan Lazarevici și nepotul George Brancovici de o parte și între regele Sigismund de altă parte. Episcopul sârbesc din Belgrad s'a mutat atunci la curtea lui George Brancovici în Semendria, pentru că pacea încheiată la 1451 între George Brancovici și I. Hunyadi a fost întărită și cu sigiliul episcopului sârbesc din Semendria, Atanasie (ac etiam sigillum Reverendissimi Patris, Domini Athanasii metropolitani de dicta Zendrew. (Hurmuzaki. Doc. II. 2. p. 4—8). Mitropolitul Athanasie n'a putut fi altul decât mitropolitul (recte episcopul) Belgradului (?) care la ocuparea acestui oraș prin Unguri n'a încetat a fi adevăratul titular de Belgrad, precum d. e. nici astăzi mitropolitul din Blaj n'a încetat a fi adevăratul titular de

Alba-Iulia și Făgăraș, deși nu locuște în nici unul din aceste orașe».¹⁾

Mai întâi să rectificăm o greșală cronologică în espunerea d-lui Bunea. Regele Ungariei Sigismund n'a ocupat Belgradul în 1426, ci pe la sfârșitul anului 1427, adică după moartea lui Ștefan Lazarevici, întâmplată în 19 Iunie 1427.²⁾ Dar, că apoi, după ocuparea Belgradului prin Unguri, episcopul din Belgrad să se fi mutat la curtea despotului Brancovici în Semendria, Dr. Bunea nu aduce, și nu poate să aducă nici o dovadă întru sprijinirea părerii sale, din potrivă, singur o combate, căci dacă episcopul din Belgrad, mutat la curtea lui G. Brancovici în Semendria, după cum afirmă, n'a încetat a fi adevăratul titular de Belgrad, atunci Atanasie, care în actul de împăciuire dela 1451 dintre I. Hunyadi și G. Brancovici se titulează episcop mitropolit de Semendria (metropolitani de dicta Zendrew) nu poate fi titularul de Belgrad, căci dacă ar fi acesta, el și-ar fi păstrat titlul și s'ar numi respectat mitropolit de Belgrad, sau *Nándor-albensis*, precum d. e. mitropolitul gr.-catolic de Alba-Iulia, deși s'a mutat la Blaj, nu se titulează al Blajului, de *Balázsfalva*, ci, păstrându-și titlul de mai înainte, se numește mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș. Mitropolitul Atanasie deci se numea de Semendria, pentru că nu era titularul de Belgrad, căci nu se admite, ca în aceiași circumscripțiune mitropolitul să aibă mai multe titluri mitropolitane, să se numească odată d. e. mitropolitul de Semendria, altădată mitropolit de Belgrad. Imprejurarea accentuată de Dr. Bunea, că între episcopii întemeiate de Sf. Sava (1219), după espunerea lui Nilles, nu se găsește episcopie de Semendria, nu poate servi de dovadă în contra existenței acesteia la 1451, adică după două sute de ani, mai ales că prin ridicarea Arhiepiscopului de Ipec la demnitatea de Patriarh la 1346, biserica Serbiei a primit o nouă organizare. Titulatura mitropolitului Atanasie: *metropolitani de Zendrew* (Szendrő) dovedește clar existența acelei episcopii.

Dr. Bunea îl face cu de-a sila pe mitropolitul Atanasie din Semendria titularul de Belgrad, atașat la curtea lui Georgiu Brancovici, ca să-l poată plimba cu despotul prin moșiile lui din Banat și Ungaria până la Baia-mare, și a-l aduce în legături ierarhice cu Românii, în deosebi cu Maramurășenii, căci «despoții sârbești pe teritoriul Ungariei până la 1505 au fost toți din familia lui George Brancovici, dela care au moștenit ei și obiceiul de a ține la casa lor pe episcopul Belgradului, și a fost apoi în interesul episcopilor din Belgrad, ca legăturile odată încopciate cu Românii din Banat, și dela granița Ardealului, până în Maramurăs, să le cultive până la 1479 și poate până la moartea lui Matia».³⁾ În adevăr frumoasă și romantică escurziune, numai cât escurziunile romantice au un cusur: nu pot fi luate drept escurziuni istorice, pentru care se cer date și documente, care iarăși nu pot fi înlocuite cu plâzmuirile fantastice ale scriitorului.

Dr. Bunea nu ne arată, și nu e în stare să ne arate, măcar un singur nume de episcop din Sârbia, cu iurisdicțiune episcopală la curtea și pe moșiile despotului George Brancovici, sau altui despot sârbesc pe teritoriul Ungariei, pentru că astfel de episcop n'a existat și n'a putut să existe din motive *politice și canonice*. Canoanele bisericești opresc adică episcopului eparhial să rezideze în afară de periferia eparhiei pentru care s'a hirotonisit, sau să-și întindă iurisdicțiunea

¹⁾ Dr. Aug. Bunea: Ierarhia Românilor p. 154, 158.

²⁾ Szalay: Szerb telepek, p. 7. Pesty: Brancovics György rácz Despota p. 28, 31.

³⁾ Pesty ib. p. 23.

⁴⁾ ib. p. 35.

⁵⁾ ib. 40.

¹⁾ ib. 40, 41.

²⁾ ib. p. 42.

³⁾ ib. p. 58.

⁴⁾ ib. p. 57.

⁵⁾ ib.

pentru patimile rele, cât și pentru neascultarea poruncilor, și va trebui să fi tratat mai cu asprime, pentru că mintea ta să înțeleagă învățăturile mele. De aceea, spunându-ți acestea, să ne apucăm acum de lucru.

1. Despre legea creștinească.

După ce rânduiala demnității de rege așa aduce cu sine, ca la treapta aceasta să ajungă numai credincioși ai legii creștinești, în frul învățăturilor noastre primul loc îl dăm sfintei credințe.

1. Întâi de toate poruncesc, dispun, te sfătuesc, iubitul meu fiu, dacă-ți este dorită cinstea coroanei regale, să fi susținătorul și apărătorul harnic al credinței apostolice creștine, ca să dai pildă tuturor supușilor tăi, și toți să te numească, *dela toate bisericile*, adevărat urmaș al legii lui Cristos, căci fără de aceasta, să ști bine, că nici creștin, nici om al bisericii nu vei fi numit.

2. Pentru-că cei ce au credință falsă, pe care nu și-o căpătuesc și împodobesc cu fapte bune, ca niște vite fără credință și fără făptuiri, nu vor putea nici să domnească cu cinste, și nici parte din coroana vieții vecinice nu vor avea.

3. Ear dacă vei grijii de scutul credinței, vei pune pe cap și coiful mântuirii. Cu arma aceasta poți lupta cu bună dreptate în contra dușmanilor văzuți și nevăzuți. Uite cum spune apostolul: „De să și ostește (răsboește) oineva, nu se încununază dacă nu se va oști după lege.”

4. Prin urmare, credința despre care îți vorbesc e următoarea: Să crezi în Dumnezeu, tatăl atotfăcătorului, făcătorul cerului și al pământului, și în unul născut fiul său, Domnul nostru Iisus, care s'a născut din fecioara Maria, cum i-a vestit îngerul, și a suferit pentru mântuirea lumii, pe cruce, și în Duhul sfânt, care a vorbit prin limbile prorocilor, apostolilor și evangheliștilor. Să crezi în această Dumnezeire din trei fețe, întreagă, nedespărțită și neprihănită, să crezi, fără nici o îndoială. Aceasta e credința cea adevărată creștinească, pe care, — cum zice Atanasie, — dacă cineva nu o are, cu adevărat și cu statornicie, mântuire nu va afla.

5. Dacă cândva, — deo Dumnezeu să nu se întâmple, — se vor afla în principatul tău de aceia, cari vor căuta să spargă această temelie a sfintei treimi, ori vor voi să iee ceva din ea, s'au să-i adauge ceva, să ști că aceia sunt capi ai ereticilor, ear nu fii ai sfintei biserici.

6. Unii ca aceștia să nu primească dela tine, nici apărare, nici de mâncare, pentru că să nu fi socotit tovarăș și binevoitor al lor. Pentru că oameni de aceștia înfăciază credincioșii sfintei credințe, corump turma slabă abia adunată a bisericii lui Dumnezeu, și o resfiră în toate părțile. Să-ți fie pe grijă, ca lucrul acesta să nu se întâmple.

(Va urma)

¹⁾ ib. p. 60.

²⁾ ib.

³⁾ Dr. Bunea: Ierarhia Românilor p. 156.

⁴⁾ V. Mangra, Mitropolitul Sava Brancovici, p. 29 nota 1.

¹⁾ Dr. Bunea: Ierarhia Românilor p. 151—3.

²⁾ Pesty ib. p. 6, 7.

³⁾ Dr. Bunea: Ierarhia românilor, p. 154, 155, 158.

peste hotarale eparhiei sale. Episcopii și mitropoliții din Sârbia mai erau subordinați patriarhului de Ipec, iar patriarhatul de Ipec, după cum arată învățatul teolog sârb, Arhimandritul Dr. Emilian Radici, a rămas intact și după țara și poporul sârbesc căzură sub jugul turcesc. Turcii au confirmat iurisdicțiunea sa, ne spune acel învățat, asupra tuturor bisericilor, care se aflau în legătură cu patriarhatul. Chiar când patriarhul Arseniu III. după nereușita răscoalei Sârbilor în contra Turcilor, a emigrat în Austria cu 40.000 familii (anul 1691) guvernul turcesc n'a voit a zguduî pozițiunea patriarhatului. Căci dintr'un *Berat*, dat de Sultanul Mahmud patriarhului Arseniu IV. în an. 1731, se vede, că patriarhul putea să exerciteze cu toată libertatea iurisdicțiunea sa asupra tuturor bisericilor sale, ba chiar asupra bisericii latine din Bosnia.¹⁾

Este neadmisibilă deci și presupunerea numai, ca regele ungar să tolereze și să întărească unui mitropolit sârbesc supus patriarhului din Ipec, supusul sultanului turcesc, iurisdicțiunea asupra bisericii ortodoxe din Ungaria, când acel mitropolit era totodată și supusul despotului George Brancovici, care după anul 1444 nu mai luă parte în campaniile militare ale lui Ion Hunyadi în contra Turcilor, ci denegându-i espres concursul, s'a făcut șpionul Turcilor, conspirând cu ei în contra Ungurilor.²⁾ Dar există și o dispozițiune pozitivă, decretul regelui Albert din 1439 art. 25, prin care *este interzis despotului sârbesc să țină pe moșiile, în cetățile și orașele sale din Ungaria funcționari venetici și străini, fără numai unguri*, (ne jövevény és idegen, hanem magyar tisztviselőket tartson)³⁾ Iar prin condițiunile de pace, încheiate cu Ion Hunyadi la 1451 în Semendria, asemenea se îndatorează despotul Brancovici să țină pe moșiile și în cetățile sale din Ungaria căpitani iarăși numai dintre nobilii posesori maghiari.⁴⁾ Din acestea urmează dar prea învederat, că dacă despotului sârbesc nu i-a fost permis să țină pe moșiile și în cetățile sale funcționari și căpitani oameni străini, cu atât mai puțin i-a fost permis să țină la curtea și pe moșiile sale din Ungaria un dignitar străin, cum era mitropolitul de Belgrad, cu dreptul celui mai înalt dirigător de a dispune asupra supușilor ungari de religiunea ortodoxă.

(Va urma.)

„**Tara Noastră**“ vrea să știe, ce legătură există între ziarul nostru și dl Dr. E. Babeș, profetul „impăciuirii“ din Budapesta, de-i atribuim noi dsale și broșurei lui *Argus* meritul, că unii deputați maghiari din dietă au rostit vorbiri simpatice cu privire la naționalități? Absolut nici o legătură. Când am deschis coloanele ziarului nostru pentru acțiunea de împăcare, începută de dl Babeș, am spus, că se face pe socoteala și răspunderea dlui Babeș. Există însă legătură între dl Babeș și *Argus*, anume, aceea, că dacă nu pune dl Babeș la cale acțiunea de împăcare, *Argus* nu scria broșura, căreia numai cei ce n'au cetit o și voritorii de rău pot să-i deneghe meritul. Intre broșura lui *Argus* și deputații cari au arătat simpatii pentru naționalități în plin parlament, există apoi iarăși legătura aceea, că aproape toate argumentele, ideile și motivele din vorbirile lor au fost împrumutate din broșura lui — *Argus*. Există deci o legătură de *fapte*, din cari noi, în interesul adevărului și al dreptății, nu puteam să scoatem altă concluzie, decât aceea pe care am scos-o. Va fi ea o concluzie de „prost gust“, cum crede „*Lupta*“, dar, după părerea noastră, e corectă. Pentru că dacă

se aduc laude celor ce s'au cumișit, dintr' deputații maghiari, e cu dreptate să fie lăudați și cei ce le-au dat *îndemnul* și *posibilitatea* de a se cumișit.

† Maria Garoiu n. Meșianu.

Vinerea trecută după încheierea foii noastre am primit trista știre, că doamna *Maria Garoiu n. Meșianu*, soția dlui avocat *Nicolae Garoiu*, fundatoarea și prezidenta Reuniunii femeilor române din Zărnești, după un morb greu și după ce toate încercările de a-i lungi firul vieții au fost zadarnice — reîntoarsă din Viena, unde mersese să consulte celebritățile medicale, după puține zile și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului.

Răposata în Domnul este descendentă uneia din cele mai fruntașe familii românești. Ca fiică a I. P. S. Sale dlui Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu*, dăna a primit în casa părintească o educațiune din cele mai îngrijite, o educațiune în care a prevalat cultura religioasă-morală. Cu creșterea întru frica Domnului a intrat răposata pe cărarea cea spinosă a acestei vieți.

Firea sa blândă, manierele sale frumoase și inima-i nobilă a făcut dintr'ănsa o adevărată podoabă a soțului ei, o adevărată mamă a fiicei și fiului ei, iar pentru societate o adevărată matroană română.

Depunând o lacrimă de durere pe mormântul defunctei, rugăm pe Dzeu, ca familia rămasă în doliu să o întărească cu mâna sa cea tare, ca să poată suporta această grea lovitură a sorții, iar sufletul răposatei să-l așeze Cel a tot puternic în lăcașurile dreptilor.

Notăm, că din acest trist incident, domnii asesori consistoriali, profesori, etc. s'au prezentat eri, Duminecă, la orele 11, sub conducerea Preacuvioșiei Sale, a domnului Arhimandrit și vicariu arhiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu*, la I. P. S. Sa, Domnul Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu*, spre a-și exprima adânc simțita părere de rău pentru lovitura aceasta grea cu care l-a atins nemiloasa soartă și pentru a-l asigura, că la durerea cea mare a Excelenței Sale se fac părtași toți fiii săi sufletești.

Din partea familiei s'a dat următorul anunț funebru:

Subscriții cu inima plină de durere vestim tuturor rudeniilor, prietinelor și cunoscuților, cumcă iubita noastră fiică, soție, mamă, soră, bunică, soacră și cumnată, *Maria Garoiu născ. Meșianu*, fundatoarea și prezidenta Reuniunii femeilor române din Zărnești, membră fundatoare și ordinară a mai multor reuniuni, a încetat din viață azi la 3 ore după amiază, în anul al 54-lea al etății și al 32-lea al fericitei sale căsătorii, împărțită cu sf. Taine. Rămășițele pământești ale iubitei repausate se vor depune spre vecinică odihnă în cimiteriul din Zărnești, Luni în 17/30 Martie 1908, la ora 1 după amiază. Zărnești, în 14/27 Martie 1808. *Ioan Meșianu*, ca tată. *Miți măr. Dr. Popes u*, ca fiică. *Dr. Iancu Meșianu*, *Dr. Eugen Meșianu*, ca frați. *Dr. Teodor Popescu*, ca ginere. *Nicolae Garoiu* ca soț. *Dr. Ioan Garoiu*, ca fiu. *Lucia Popescu*, ca nepoată. *Elena Meșianu născ. Grossu*, ca cumnată. *Maria, Stana, Stoica Garoiu*, ca cumnate și cumnat. Odihnească în pace!

NOUȚĂȚI.

Asociațiunea la Șimleu. Adu-narea generală a „*Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*“ se va ținea anul acesta în Șimleul-Silvaniei, în 9 August nou și zilele următoare.

Domnul Dr. Iancsó Benedek, profesor gimnasial în Budapesta, a fost încredințat din partea dlui ministru de culte și instrucțiune publică cu vizitarea școalelor populare din comitatul Sibiiului, pentru a studia metoda de propunere și rezultatele obținute cu privire la *limbi maghiară*.

Moștenitorul de tron, Arhiducele *Francisc Ferdinand*, se află de Joi, împreună cu familia, în *Abbazia*, unde va rămânea câteva zile. Imediat după sosire a avut o lungă întrevvedere cu Dr. *Lueger*, primarul Vienei.

† **Văd. Ecaterina Tordășianu n. Lupșa**, mama dlui asesor consistorial *Victor Tordășianu*, după scurte dar grele suferințe, în al 76-lea an al etății și în al 45-lea al văduviei, și-a împlinit cursul vieții pline de iubire și de suferințe, Mercuri, în 12/25 Martie c., la orele 6 $\frac{1}{2}$ seara, împărțită fiind cu sfintele taine. Rămășițele pământești ale adormitei în Domnul au fost așezate spre vecinică odihnă Vineri, în 14/27 Martie c., la orele 2 $\frac{1}{2}$ d. a. m., în cimiterul bisericii gr. ort. române din Ilia mureșană. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Palatul ministrului de războiu. În Viena e plănuită ridicarea unui palat mare, pe seama ministrului comun de războiu. Cheltuielile sunt preliminate și votate în sumă de opt milioane coroane. În 15 Aprilie expiră termenul concursului pentru înaintarea planurilor de zidire. Palatul va fi zidit pe un teren în mărime de douăsprezece mii metri pătrați. Intențiunea e, ca piatra fundamentală să se pună încă în luna Maiu, pentruca zidirea să aibă caracterul unei clădiri jubilară. Punerea petrii fundamentale se va face în prezența Maiestății Sale. În anul 1910 palatul trebuie să fie gata.

A treia universitate. Se știe, că să poartă mare luptă de concurență între orașele mai mari din țară, ca Pojonoj, Seghedinul și Timișoara, (unii se gândesc chiar și la Arad) pentru dobândirea universității celei noi, luată în plan din partea guvernului. Deasupra tuturor s'a ridicat însă Debrîșinul, care are zece milioane votate deja spre acest scop. În ultima adunare municipală a sa s'a hotărât începerea unei agitațiuni mai intensive, pentruca a treia universitate să se dea — Debrîșinului.

Suveranii germani în Italia. În drumul spre Corfu, împăratul Wilhelm al Germaniei, însoțit de împărăteasa și de fiica sa, a sosit Mercuri în Veneția, unde i-s'a făcut frumoasă primire. Ia venit întru întâmpinare regele Italiei, însoțit de ministrul său de externe. Mulțimea a aclamat cu sgomot pe înalții oaspeți.

Din Caransebeș ni-se scrie, că cu conducerea pedagogiei gr. ort. române de acolo, în calitate de director, a fost încredințat din partea consistorului diecesan dl Dr. *Nicolae Regman*, profesor la aceea pedagogie.

† **Ioan Moldovan**, comisariu de cazăstru în penziune, membru ordinar al Asociațiunii pentru liter. rom. și cultura poporului român și fost prim episcop al bisericii gr. ort. din Totoiu 28 de ani, în 20 Martie n. a. c. la 10 oare a. m. după scurte suferințe a încetat din viață în al 86 an al etății. Rămășițele pământești ale defunctului au fost așezate spre vecinică odihnă în cripta familială de lângă biserica din Totoiu, Duminecă, în 22 Martie a. c. la 2 oare p. m. Fie-i țărâna ușoară și memoria neuitată!

Rakodczay Sándor, fostul ban al Croației și Slavoniei, a fost numit prezident al tablei septemvirale din Zagreb, în care calitate Joi a pus jurământul de fidelitate în fața Maiestății Sale, în castelul din Schönbrunn. Maiestatea Sa l-a primit apoi imediat în audiență particulară.

Se scumpește spiritul. Ministrul de finanțe din Austria a făcut declarație în fața unei anchete, că în urma înțelegerii luate cu guvernul maghiar, va urca darea spiritului cu 50 fileri la litră, iar guvernul unguresc cu 40 fileri la litră, după ce în Ungaria acum deja e cu 10 fileri mai scump spiritul decât în Austria.

Cutremur de pământ. Din Oravița se vestește, că acolo s'a simțit în una din zilele trecute, la orele 4 dimineața, un mic cutremur de pământ. Același lucru se anunță și din Anina, Căchici, Iladia și alte comune din Banat.

Luptă pe coperișul casei. În Altona poliția voea să aresteze pe un făcător de rele, dar acesta s'a urcat pe un coperiș de casă, ca să fie la adăpost în contra arestării. Un om mai cu curaj s'a urcat și el pe coperișul casei, ca să dea jos de acolo pe făcătorii de rele, dar acesta l-a izbit cu atâta putere, încât a căzut jos de pe coperiș și tot bucăți s'a făcut pe pardoseală.

Procesul Polonyi. Procesul de presă al fostului ministru de justiție Polonyi, intentat deputatului Lengyel Zoltán pentru vătămare de onoare, săvârșită pe calea presei, se va judeca la curtea cu jurați din Budapesta în 22 Aprilie n. c.

Sinucidere. În Oradea-mare s'a împușcat un tiner sublocotenent de artilerie, cu numele Eugen Füzfássy, originar din Caransebeș. Motivul se crede a fi fost: dragoste nefericită.

Cel mai vechiu teatru din Londra a ars zilele trecute. Scena a fost distrusă de tot, și tot așa și coperișul marelui edificiu. Focul s'a aprins în orele de dimineața, când nu era nime în teatru, și astfel nefericiri mai mari nu s'au întâmplat. Perderile în-ă sunt foarte mari.

Reducerea oarelor de lucru. Ministrul de comunicație *Kossuth* a adresat ordinațiune direcțiunii căilor ferate ungare, de înțelesul, că pentru lucrătorii din atelierile căilor ferate timpul de muncă are să fie redus dela zece oare la 9 oare și jumătate, din cari însă o oară și jumătate e timp de repaus. Va se zică, oarele de muncă rămân opt la zi.

Nou tren accelerat. Pe linia Budapesta-Fiume se va introduce cu prima Maiu curent un nou tren accelerat (al treilea), care va pleca din Budapesta la orele 9 seara și va sosi în Fiume dimineața la 10, iar din Fiume va pleca la orele 10.40 sara și va fi în Budapesta la orele 12.15 din zi.

Hoț fără noroc. Cetim într'o foaie maghiară următoarea istorioară: Acum de curând a călătorit cu trenul de noapte, dela Timișoara la Budapesta, un baron avut din Banat. Avea la sine două portofolii mari, unul cu scrisori, altul cu 40.000 coroane. Baronul s'a culcat și a adormit. Un hoț, care călătorea cu acelaș tren, și care, pe semne, cunoștea pe baronul, a intrat în departamentul baronului, și a început să-l caute prin buzunare. A pus mâna pe un portofoliu și iute cu el afară din cupeu. Dar într'acestea baronul s'a deșteptat și văzând ce s'a întâmplat, s'a luat după hoț, și l-a urmărit din vagon în vagon, fără a-l fi putut prinde. A dat apoi signalul de alarmă, trenul s'a oprit, dar hoțul s'a dat jos din tren și a luat-o la fugă pe câmp. Baronul cu câțiva călători după el. Hoțul însă a dat de o pâră mică și s'a ascuns în ea. Aici baronul nu-l mai putea urmări. S'a întors îndărăt la tren, și urcându-se în vagon, își caută buzunarele, și cu nespusă bucurie constată, că hoțul ia furat portofoliul cu hârtiile, cari nu erau de nici o treabă, nu portofoliul cu bani. Ajungând la Seghedin a anunțat cazul poliției dela gară, însă nu pentru a fi urmărit hoțul, ci pentruca în caz că va putea fi descoperit, baronul să-i trimită 200 coroane, ca recompensă pentru fuga și frica ce a mâncat o.

Cărți și reviste.

„**Cartea de Aur**“ vol. IV. A apărut vol. IV din „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară*“, de *Teodor V. Păcășian*. În volumul acesta sunt publicate vorbirile deputaților români rostite în dieta țării în sesiunea parlamentară din anii 1865—68, și e dată în întregime, după notele stenografice, discuția asupra *legii de naționalități*, votată la finea acestei sesiuni. La finea volumului e dată apoi și *lista abonaților*. Volumul are 864 pagini, formatul celorlalte volume, și costă 10 cor. exemp. broșat, 12 coroane cel legat. Cu același preț se dau și celelalte volume anterioare. Comandate toate volumele deodată, se acordă, la cerere, înlesnire de plată, care se poate face în rate lunare. A se adresa autorului publicațiunii, în Sibiiu, (Nagy-szeben).

Oficială.

Consistorul așteaptă grabnica trimitere a discului metropolitan și a taxelor de cununăți.

Oficiile protopresbiterale sunt pofțite, ca în urma cercularului emis bugetele bisericesti să le trimită cu raport separat de bugetele școlare.

Teatru.

Luni: *Rosenmontag*, tragedie.
Marți: *Die blaue Maus*, farsă.

¹⁾ Emilian Radici: Die Verfassung der orthodox-serbischen Particular-Kirche von Karlovitz. Biserica ort. rom. an. V. p. 114.

²⁾ Pesty, ib. p. 31—33.

³⁾ Szalay, A magyarországi szerb telepek pagina 7.

⁴⁾ Pesty, ib. p. 37.

Nr. 75/1908.

[74] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în **Draos** și filia **Petăa**, parohia de clasa a III-a în tractul Cohalmului, în sensul rezoluțiunii Prea Ven. Consistoriului din 20 și 23 Februarie a. c. Nr. 1260 Bis. și Ep. se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești de stat.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare submunitatului oficiu protopresbiterial în termenul indicat, și cu prealabila incuviințare a protopresbiterului până la 8 zile înainte de alegere se pot prezenta în parohia, spre a cânta, cuvânta și eventual a celebra.

Se notează, că bătrânul paroh din Draos este declarat de trecut în pensie începând cu 30 Iunie a. c. și prin urmare noul paroh, carele va fi ales, va putea ocupa postul de paroh cu 1 Iuliu a. c.

Cohalm, în 13 Martie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Dr. Petru Șpan:

- Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3.—
- Treptele formale ale învățământului (Ediția a doua) . . . 1-60
- Povești pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) Ed. II . . . 2.—
- Carte de cetire a II a . . . —50
- Noul Abecdar ediț. II-a . . . —40
- Călăuza noului Abecdar . . . —20
- Dr. Daniil P. Barcianu. Vieața și activitatea lui** . . . —50
- Lecții de psihologie . . . 1-20
- „ de didactică . . . 2-40
- „ Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Prin **Librăria arhidiecezană din Sibiu**, se pot procura următoarele re-cuisite de învățământ impuse de noua lege școlară:

- Tabele de cetit ungurești . . . 4-80
- Tabele de cetit românești . . . 4-80
- Göncz P., A métermértékek falitáblája . . . 1-20
- Bittenbinder M., Utasítás a méterrendszer használatára és tanítására a népiskolák számára . . . —60
- Rosch-féle termézetrajz obrák (16 bu-căți în colori și cu text explicativ) . . . 15.—
- Mașină de socotit . . . 13-50
- Bopp, Colecțiune de măsuri metrice . . . 12.—
- Mapa politică a Europei . . . 14.—
- Mapa fizică a Europei . . . 15.—
- Mapa fizică a Ungariei . . . 15.—
- Tabele de părete a le lui Hötzel: Primăvara, vara, toamna, iarna, Curtea țărănească, Mușli, Orașul, trase pe pânză a . . . 6-60
- Mapele comitatelor singuratică à 20 și . . . —30

in cea mai bogată cantitate, firma

Kokeltaler

Erste Rebenveredlungsanlage

recunoscută deja de ani ca cea dintăiu și cea mai solidă

Proprietar: **FR. CASPARI**, Mediaș, Nr. 59. (Ardeal).

Rog cereți listă pentru prețuri ilustrată! Lista pentru prețuri conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Prin urmare se poate fiecare proprietar de vie, înainte de a face comanda, încredința despre promptitudinea firmei și bunățata materialului. [307] 31-40

Aviz!

O casă cu curte mare, grădină acomodată pentru birt, prăvălie, mă-găzin etc. se află de vânzare în **Strada Lungă Nr. 10.** (75) 1-3

Se caută agenți!

Persoane aparținând ori cărei clase, în special acele ce sunt în relații și contact cu poporul! și oamenii dela sate, sunt rugați ași da adresele respective. Câștig ușr și mare. Oferte sub **H. A. 2809**

Rudolf Mosse,

[61] 3-5 Viena (Austria),

Aviz!

In Ohaba comitatul Albei-Infe-rioare am o moară de benzin cu 16 puteri de vândut eventual de închi-riat cu preț moderat. Informațiuni mai de aproape să dau la fața locului.

Ohaba (u. p. Berve), 11 Mar-tie 1908.

George Moldovan a popii morar. (76) 1-3

De vânzare!

Edificiul de fabrică, cu etagiu, cu putere de apă deplină, transmi-siune bine conservată, casă de locuit împreună cu grădină mare pro-ductivă. Foarte favorabilă pentru orice întreprindere industrială. Sta-țiune de tren. Adresa la admini-strația acestei foi. (77) 1-

FABRICA DE ACID CARBONIC

a lui **MUSCHONG** din **BUZIASFÜRDÖ**

aranjată modern — furnizează prompt afară de cartel, orice cantitate de

ACID CARBONIC

natural, curat chimic și fluid, din izvoarele de acid carbonic din Buzias, cari sunt renumite în toată lumea prin producțiunea de sodă pentru cărcimari și pentru alte scopuri industriale.

Să nu se confunde cu acidul carbonic artificial, care e mult mai puțin veritabil.

Serviciul este de încredere și foarte conștientos

APA MINERALĂ și VINDECĂTOARE din BUZIASFÜRDÖ

se capătă în sticle de 1/1 și 1/2 litru.

Succesele la vindecarea durerilor de inimă, de rărunchi și de besică sunt neîntrecute

Apă de masă de prima clasă!

Informațiuni dă cu cea mai mare promptitudine:

Fabrica de acid carbonic și speditorul de apă minerală a lui Muschong din Buziasfördö.

Adresa pentru telegr. este: Muschong Buziasfördö. — Inter. Telefon 18.

(286) 24-100

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orișicare mărime, pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

Libraria Tipografiei arhidiecezane
Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipt
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Înălțarea — Floriile
- Tăierea împrejur
- Nașterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

II.

- Iisus pe Cruce
- Înălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

IV.

- Arhanghelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39-20	44-80	58-80	81-20	106-40	35—	40-60	51-80	70—	89-60	30-80	37-80	46-20	61-60	78-40	28—	34-60	42—	56—	70—	cor. foarte fine.
fine . . .	26-60	29-40	46-20	56—	72-50	23-10	27-30	40-60	49—	65-80	20-30	23-80	35—	43-40	60-20	18-20	21—	30-80	39-20	56—	„ fine.
simple . . .	14—	16-10	18-20	26-50	36-40	12-60	14—	16-10	23-80	32-20	11-20	11-90	14—	21-70	29-40	9-80	10-50	11-90	19-60	26-60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tînichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile